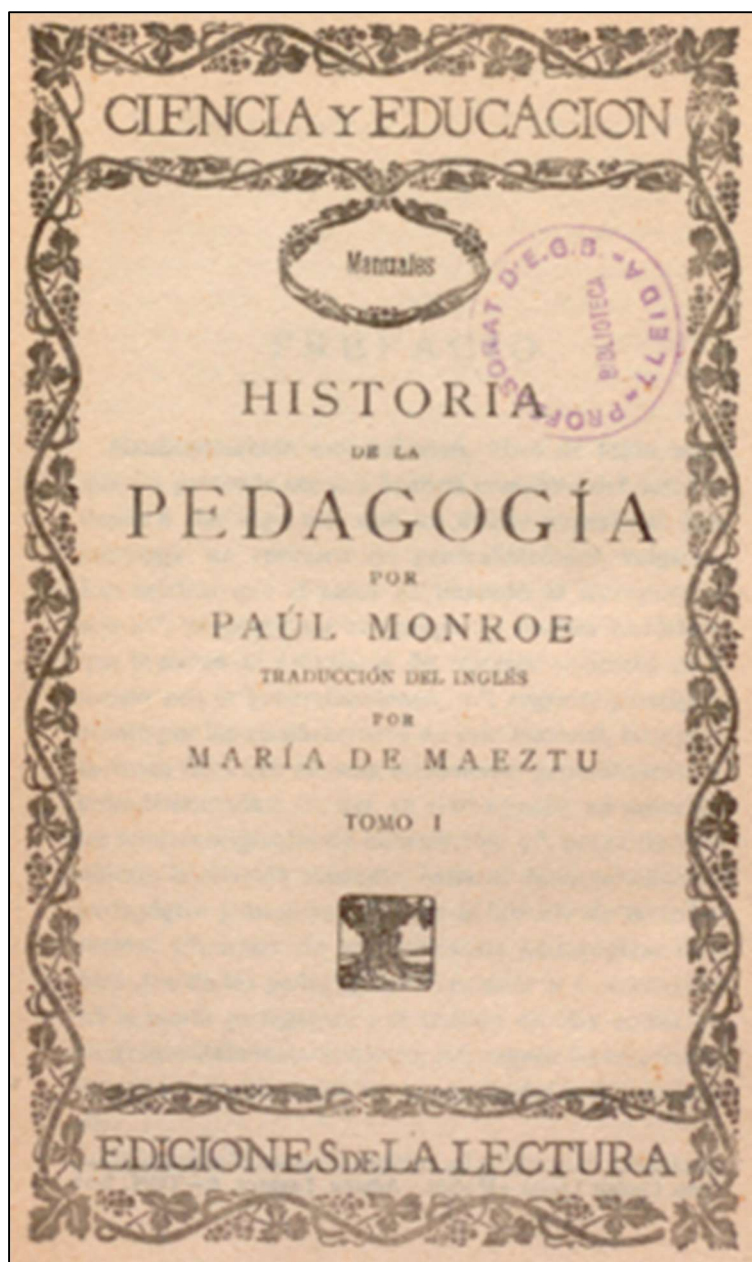

GUIA DE LECTURA I D'ESTUDI

de Historia de la Pedagogía

de Paul Monroe

Materials per al Treball Autònom
de l'assignatura d'Història de l'Educació

Lectura i estudi de
HISTORIA DE LA PEDAGOGÍA de Paul Monroe

Guia de lectura i d'estudi

Tema 1

L'educació grega en etapes (vol. I, pp. 88-89 i 297)

L'educació en el període homèric (vol. I, pp. 89-96)

Índex

0. L'educació grega en etapes
1. L'educació en el període homèric
 - 1.0. La forma i el lloc de l'educació
 - 1.1. L'ideal de l'home d'acció
 - 1.2. L'ideal de l'home de saviesa
 - 1.3. Individu i comunitat en la formació humana

Activitats / exercicis

1. Fes una lectura i resum (1200 paraules) del tema
2. Identifica entre 6 i 10 paraules clau. Explica-les a partir del text o ajudant-te d'altres materials
3. Elabora un eix cronològic que situï les diferents etapes de l'educació grega
4. Mira la sèrie *Troya: la caïda de una ciudad* o la pel·lícula *El retorn d'Ulisses* per familiaritzar-te amb la història que s'expliquen a la *Illiada* i a l'*Odissea* d'Homer.
5. Respon breument a les següents preguntes a partir del text
 - En quines etapes o períodes es deixa dividir la història de l'educació grega? A quin segle comença i finalitza cadascuna d'elles?
 - Quins són els trets generals de l'educació en el període homèric? Quines són les institucions en les que se sosté l'educació homèrica?
 - Quins són els dos grans ideals educatius del període homèric? En quins personatges literaris queden reflectits?
 - Quines virtuts sobresurten en l'ideal de l'home d'acció?
 - Quines virtuts sobresurten en l'ideal de l'home savi?
6. Exercicis
 - Troba algun exemple actual que puguis identificar amb aquests ideals. Explica en què coincideixen i en què s'allunyen dels representants homèrics.
 - Raona si avui els ideals segueixen sent importants en la nostra educació, quins ideals tenim i com funcionen a l'hora de formar-nos

- Els ideals dels que parla el manual són masculins. Formula una hipòtesi sobre el perquè. Investiga si en la literatura homèrica trobem també ideals femenins i com són

7. Explica el següent fragment amb les teves paraules, intenta aclarir alguna de les idees amb algun dels aspectes tractats al tema i argumenta si el principi o fonament del què parla és aplicable encara ara

La costumbre regía todavía, como en todos los pueblos primitivos; pero esta costumbre, al ser discutida, modificó la experiencia individual hasta justificarse en el criterio de la comunidad. De aquí que el principal fundamento de los griegos, común a ningún otro pueblo, de que la costumbre debe ser razonable; la costumbre se modifica mediante la experiencia racional del individuo. El individuo acepta como guía de su conducta la costumbre a los principios de acción, en los cuales se interna su propio juicio y experiencia de un modo más o menos consciente.

Lectura i estudi de
HISTORIA DE LA PEDAGOGÍA de Paul Monroe

Guia de lectura i d'estudi

Tema 2

L'antiga educació grega (vol. I, pp. 98-99)
L'antiga educació espartana (vol. I, pp. 99-112)

Índex

1. L'antiga educació grega: noblesa i virtut com a fins de l'educació
2. L'antiga educació espartana
 - 2.0. La màxima expressió de l'antiga educació
 - 2.1. La finalitat de l'educació espartana
 - 2.2. L'organització de l'educació espartana
 - 2.3. Continguts de l'educació espartana
 - 2.4. El paper dels iguals i el de la dona

Activitats / exercicis

1. Fes una lectura i resum (1200 paraules) del tema
2. Identifica entre 6 i 10 paraules clau. Explica-les a partir del text o ajudant-te d'altres materials
3. Respon breument a les següents preguntes a partir del text
 - Quins canvis pateix l'ideal educatiu o la concepció de la virtut/excel·lència en aquest segon període de l'educació antiga grega?
 - Quin és l'aspecte de l'educació espartana que la converteix, segons l'autor, en la forma més representativa de l'antiga educació grega? Cita un fragment del text on s'expliqui aquesta idea
 - Quines són les virtuts que l'educació espartana intenta desenvolupar en els seus ciutadans?
 - Quin tipus d'ensenyaments destaquen en el "currículum" de l'educació espartana? Quin té menys importància?
 - Quin paper juga la comunitat en l'educació espartana? Posa un parell de casos que apareguin en el text?
 - Quin és el lloc de la dona en l'educació espartana? Què se li ensenya? Quin paper desenvolupa en el sistema educatiu?
4. Després o abans de llegir el capítol mira la pel·lícula *300* o *El juego de Ender* per acabar de fer-te una idea del caràcter de l'educació espartana.

5. Exercicis

- Prova d'explicar a partir del què es diu al text quina relació hi ha entre llei, sistema de lleis o constitució i educació.
- En algun moment del text s'expressa que la finalitat educativa espartana és la de formar guerrers. Intenta identificar, però, les diferències entre l'ideal guerrer de l'heroi homèric i del ciutadà espartà.
- Quins aspectes de l'educació espartana serien intolerables avui. Raona el perquè. Malgrat això, creus que n'hi hauria d'altres que avui serien importants de recuperar? Per què?
- Sembla que el paper de la dona en la societat i l'educació espartanes guanyen molta importància respecte a èpoques anteriors. Malgrat aquest fet, des de la nostra visió actual què podríem criticar
- Sembla que tota l'educació espartana està orientada a la defensa, el benestar i la prosperitat de la comunitat o de l'estat, encara que això vagi contra el lliure desenvolupament de l'individu. En les finalitats de l'educació ha de tenir més importància la comunitat o l'individu? Quins perills pot haver si s'opta per un extrem o l'altre?

Lectura i estudi de
HISTORIA DE LA PEDAGOGÍA de Paul Monroe

Guia de lectura i d'estudi

Tema 3

La nova educació a Atenes (vol. I, pp. 141-160)

Índex

- 4.0. La situació política, social, econòmica, literària, moral, religiosa i filosòfica i l'exigència d'una nova educació
- 4.1. L'educació sofística
- 4.2. Canvis i resultats de l'educació superior

Activitats / exercicis

1. Fes una lectura i resum (1200 paraules) del tema
2. Identifica entre 6 i 10 paraules clau. Explica-les a partir del text o ajudant-te d'altres materials
3. Respon breument a les següents preguntes a partir del text
 - Quins són els canvis polítics més significatius al s. Vè a Atenes i quines necessitats educatives produeixen?
 - Com repercuteix en la política internacional d'Atenes, haver sortit vencedora de les Guerres Mèdiques? En què es converteix la ciutat?
 - Quins efectes té en la cultura i els valors l'expansió comercial i l'intercanvi de béns d'Atenes amb els estrangers?
 - Les noves formes literàries (la tragèdia i la comèdia, principalment) expressen nous interessos pedagògics. Quins?
 - En què estava basada la moral ciutadana fins al s. Vè? Què passarà amb aquesta aleshores?
 - La filosofia, de què apareix com a substituta o respecte a què intenta donar una millor resposta?
 - Què es demana que pugui aportar la filosofia educativament parlant?
 - Quines són les exigències que el nou model social demana complir a l'educació? Com hi donen resposta els sofistes?
 - Quina explicació dona o com exculpa l'autor als sofistes de l'acusació de corrupció de la joventut o d'ensenyament immoral?
 - Què vol dir i quines implicacions té en la moralitat i l'educació la frase "l'home és la mesura de totes les coses"?
 - Quin és l'element més significatiu de la nova educació atenesa del s. Vè i en la qual coincideix la filosofia i la sofística?

4. Exercicis

- L'autor insisteix en diverses ocasions en la tendència individualista i privada que pren l'educació atenesa al s. Vè. A partir de la descripció del fenomen de la sofística, escriu una breu reflexió sobre el que, encara avui, implica i les conseqüències que pot comportar la promoció de l'interès individual i la privatització de l'ensenyament.
- Al final de la pàgina 157, Monroe assenyala els sofistes per creure's que la moralitat i la saviesa es podien ensenyar teòricament, i els oposa a l'educació grega anterior que considerava que moralitat i saviesa (en definitiva, qualsevol virtut) només podien adquirir-se per l'exercici o la pràctica. A partir de la teva pròpia experiència, fes una llista de proves a favor d'un posicionament i de l'altre i escriu una dissertació on es discuteixi la qüestió.

Lectura i estudi de
HISTORIA DE LA PEDAGOGÍA de Paul Monroe

Guia de lectura i d'estudi

Tema 4

El pensament educatiu clàssic: Sòcrates, Plató i Aristòtil (vol. I, pp. 165-218)

Índex

1. El pensament clàssic davant la crisi moral del s. Vè
2. El pensament educatiu de Sòcrates
3. El pensament educatiu de Plató
4. El pensament educatiu d'Aristòtil

Activitats / exercicis

1. Fes una lectura i resum (1200 paraules) del tema
2. Identifica entre 6 i 10 paraules clau. Explica-les a partir del text o ajudant-te d'altres materials
3. Respon breument a les següents preguntes a partir del text
 - Quina és la situació educativa a l'Atenes clàssica que provoca el sorgiment del pensament educatiu de figures com Sòcrates o Plató? Quina és, en general, la seva proposta per fer front a aquesta situació? En què coincideixen?
 - Què comparteixen i què rebutgen, quins punts forts i febles troben en l'antiga i la nova educació?
 - En temps de Sòcrates, a banda dels sofistes, conflueixen altres forces educatives. Cita alguns dels seus representants i explica quina idea defensarien.
 - Monroe, afirma que Sòcrates pren com a punt de partida el principi bàsic de la doctrina sofística (de Protàgoras). Quin és aquest principi? En quin sentit el pren? I com se'n distingirà?
 - Quin és el principi fonamental de l'educació moral socràtica? En què consisteix? Quina finalitat educativa es deriva d'aquest principi?
 - En què consisteix la maièutica com mètode d'ensenyament-aprenentatge? Quin avantatge presenta, segons Monroe, aquest tipus d'aprenentatge respecte d'altres com la lliçó? En quins àmbits del coneixement funciona especialment bé i en quins no?
 - Què s'entén per dialèctica en Sòcrates? I en Plató?
 - Quina és la tendència esbiaixada que prendrà la dialèctica en posteriors fases de la història de l'educació?
 - Com s'assigna en l'estat ideal de Plató la funció que hi desenvolupa cada individu? Quin paper hi juga l'educació en aquesta assignació?
 - Quines consideracions faria Plató sobre l'ús de la poesia per a l'educació?

- Quina posició defensa Plató respecte l'educació de les dones a l'estat ideal? Contraposa-la a la concepció aristotèlica sobre la dona i el que se'n deriva de l'educació de la mateixa.
- Quina és la influència pràctica immediata en els currículums escolars de les teories educatives platòniques?
- Quines diferències presenta l'ideal formatiu aristotèlic respecte el platònic? Com s'explica aquest a partir de la *felicitat* com a fi?
- Què pressuposa aquest ideal -en contraposició al de Plató- respecte a la concepció de la virtut?
- Quin paper juguen en la realització de la bondat la naturalesa, l'hàbit i la instrucció?
- S'atribueix a Aristòtil el mètode inductiu en l'ensenyament. Què entenem per aquest i com es distingeix de la dialèctica platònica?

4. Exercicis

- La següent afirmació de Monroe concentra part de l'explicació sobre les causes de la crisi de l'educació a Atenes i de les aspiracions dels teòrics de l'educació per resoldre-la. Comenta-la i a continuació senyala els paral·lelismes que trobes amb la situació actual.

El progreso del pensamiento había destruido la validez de la antigua moral instituída. Su lugar debía llenarse con una moral basada en el conocimiento
- Tracta d'argumentar quin paper juga la teoria de les idees de Plató a l'hora de plantejar una proposta que pugui fer front a la crisi educativa a Atenes del s. Vè a. C.
- A la p. 191, Monroe sosté que la idea que presenta Plató per l'estat i l'educació dels individus no és utòpica. Què vol dir?

A la p. 197, Monroe exemplifica el que per ell és un dels majors defectes de la postura platònica sobre l'educació a partir de la imatge de la caverna. En què consistiria aquest defecte? Estàs d'acord que es tracta d'un defecte? Si ho estàs, digues com s'hauria d'esmenar.

Lectura i estudi de
HISTORIA DE LA PEDAGOGÍA de Paul Monroe

Guia de lectura i d'estudi

Tema 5

El període cosmopolita: hel·lenisme (vol. I, pp. 220-235)

Índex

- 5.1. Extensió de la cultura grega
- 5.2. Les escoles de retòrica i dialèctica
- 5.3. Les escoles filosòfiques
- 5.4. La fusió amb l'educació romana

Activitats / exercicis

1. Fes una lectura i resum (1200 paraules) del tema
2. Identifica entre 6 i 10 paraules clau. Explica-les a partir del text o ajudant-te d'altres materials
3. Respon breument a les següents preguntes a partir del text
 - Qui és el responsable de l'extensió de la cultura grega més enllà dels límits de l'actual Grècia al segle IV a. C.? A quines geografies s'estén? Quins avantatges suposa que totes aquests pobles comparteixin llengua, costums, creences, idees...?
 - Què vol dir l'autor amb que l'ensenyament de l'època tindrà un caràcter universal? Quines diferències hi trobes amb ensenyaments d'èpoques anteriors?
 - Com contribueix durant aquesta època la pràctica de la filosofia al desenvolupament de l'individualisme?
 - Com defineix l'autor el cosmopolitisme?
 - Quins són els dos grans models d'escoles superiors que es consoliden en aquesta època i que tenen el seu origen en la sofística? Explica breument en què consisteixen els seus ensenyaments.
 - Quines són les principals escoles filosòfiques que s'institueixen durant aquesta època?
 - Quines diferències indica l'autor que existirien entre l'ensenyament que oferiren els fundadors de les escoles i els seus seguidors?
 - Quines són les dues grans ciutats a nivell acadèmic o escolar de l'Imperi Hel·lenístic?
 - Què succeeix l'any 146 a. C. amb Grècia i quin efecte té en la seva cultura?
4. Exercicis
 - A l'inici de la pàgina 223, l'autor descriu en què consistia l'ensenyament de les escoles de retòrica, i fa a continuació alguna valoració sobre com veuríem nosaltres aquest ensenyament. 1) compara o discuteix el que diu amb els paràgrafs treballats a classe

de St. Agustí sobre l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura; 2) argumenta a favor del que diu l'autor, d'acord amb les competències que necessita un ciutadà del s. XXI

- A la pàgina 224, l'autor diu que Isòcrates, que ostentava una escola de retòrica, era més modest que els sofistes que l'havien precedit. Comenta aquesta frase a partir del text treballat a classe en què Protàgoras apareix com un comercial o un venedor a l'hora de presentar el seu ensenyament

Lectura i estudi de
HISTORIA DE LA PEDAGOGÍA de Paul Monroe

Guia de lectura i d'estudi

Tema 6

L'educació romana (vol. I, pp. 239-274*)

*No llegir pp. 244-248

Índex

- 6.1. Caràcter i ideals del poble i l'educació romana (en oposició a la grega)
- 6.2. La biografia i la imitació com a mètodes
- 6.3. Els períodes de l'educació romana: característiques principals
 - 6.3.1. La primitiva educació romana
 - 6.3.2. Introducció de la *paideia* grega
 - 6.3.3. L'educació romana imperial (l'escola del *ludis magister*, del *grammaticus* i del *rheto*r)

Activitats / exercicis

1. Fes una lectura i resum (1200 paraules) del tema
2. Identifica entre 6 i 10 paraules clau. Explica-les a partir del text o ajudant-te d'altres materials
3. Elabora un eix cronològic que situï les diferents etapes de l'educació romana
4. Respon breument a les següents preguntes a partir del text
 - Quin aspecte del caràcter grec NO adoptaran els romans? L'aportació romana a la civilització i a l'educació es complementa, però, amb la grega. De quina manera? Posa exemples.
 - Quin és el principal tret característic del caràcter romà? Quin és el criteri de judici que adopten majoritàriament? Quina és la seva influència en la civilització?
 - Com viuen la religió els romans?
 - Quines són les virtuts que caracteritzen l'ideal educatiu romà? Per què la pietat, com a virtut, és important per a l'educació? Amb la formació de quin tret del caràcter es relaciona?
 - Quina és la principal institució educativa romana? Quin paper juga el pare en l'educació romana?
 - Quin ús educatiu es fa de les biografies? Per a què es fan servir?
 - Quines diferències presenten els herois romans respecte al grecs?
 - Per què els romans aconsegueixen a ser bastant resistents a les influències gregues pel que fa a l'educació?
 - Els historiadors consideren varies dates a l'hora de considerar quan els romans cauen definitivament sota la influència grega. De quan es tracta? Què passa?

- Quines són les principals característiques de l'educació romana primitiva, l'hel·lenitzada i la imperial?
- Què s'ocupa d'ensenyar el *ludis magister*? Què el *grammaticus*? I què el *retor*?

5. Exercicis

- A la pàgina 243, Monroe diu que la religió romana tingué poca influència en l'educació. Intenta explica en quin sentit es pot dir que la forma de viure i practicar la religió afecta més aviat poc en la formació dels romans. Intenta pensar respecte quines altres formes de religiositat la seva influència és menor.
- Compara la posició de grecs i romans respecte el paper que adopta la família en l'educació (entre els grecs, pots distingir els espartans dels atenesos)
- Respecte a això, comenta el text d'Horaci de les pàgines 252-253 i relaciona-ho amb les idees que defensa Marc Porci Cató segons ens ve referit a *Vides paral·leles* de Plutarc

Lectura i estudi de
HISTORIA DE LA PEDAGOGÍA de Paul Monroe

Guia de lectura i d'estudi

Tema 7

L'educació cristiana primitiva (vol. II, pp. 16-29)

Índex

- 7.1. Caràcter i ideals de l'educació cristiana primitiva (en oposició a la grecoromana)
- 7.2. L'educació cristiana primitiva: ensenyaments i posició respecte la cultura/educació pagana o clàssica
- 7.3. Les principals escoles de l'època paleocristiana: finalitat i característiques
 - 7.3.1. Escoles catecúmenes
 - 7.3.2. Escoles catequistes
 - 7.3.3. Escoles episcopals i catedralícies

Activitats / exercicis

1. Fes una lectura i resum (1200 paraules) del tema
2. Identifica entre 6 i 10 paraules clau. Explica-les a partir del text o ajudant-te d'altres materials
3. Respon breument a les següents preguntes a partir del text
 - Quines són les principals diferències entre les virtuts promogudes pel món grecoromà i les que defensarà el cristianisme?
 - Contra quin tipus de decadència del món romà reaccionarà el cristianisme?
 - L'educació cristiana primitiva sobretot és de tipus Enumera algunes de les normes i imposicions legals sobre la vida pública amb les que el cristianisme pretén acabar amb la decadència moral de l'Imperi
 - Quina és la finalitat culminant de l'educació cristiana?
 - Com s'explica la intensa i entregada adhesió dels cristians durant els primers anys de l'església?
 - A qui anava destinada l'escola catecúmena? Per quin sagrament preparava?
 - Com es complementen a les escoles catequistes el saber dels grecs i dels romans amb l'educació cristiana?
 - Per a què preparen sobretot les escoles episcopals i catedralícies?
 - De què són sinònim les escoles parroquials?
 - Quines són les dues gran posicions del cristianisme respecte la cultura pagana o clàssica? Quins motius donen una i l'altra?
 - Quina de les dues posicions prevaldrà durant l'edat mitjana a Orient i a Occident?

4. Després de llegir el capítol mira la pel·lícula *Àgora* per acabar de fer-te una idea de la difícil convivència del cristianisme amb la tradició grecoromana durant els primers segles de la nostra era.

5. Exercicis

- Exemplifica a partir dels textos citats de Sant Gregori, per una banda, i Tertulià, per l'altra, les dues posicions de l'església respecte a la cultura intel·lectual clàssica.
- Retorna als textos d'Hipàtia o de Sant Agustí i intenta veure quines qüestions del tema s'hi veuen exemplificades.

Lectura i estudi de
HISTORIA DE LA PEDAGOGÍA de Paul Monroe

Guia de lectura i d'estudi

Tema 8

L'educació monàstica (vol. II, pp. 37-57)

Índex

- 8.1. Objecte i origen de l'educació monàstica
- 8.2. Els ideals educatius de la vida monàstica (ascetisme, castedat, pobresa i obediència)
- 8.3. Les regles monàstiques
- 8.3. Monasticisme i educació literària

Activitats / exercicis

1. Fes una lectura i resum (1200 paraules) del tema
2. Identifica entre 6 i 10 paraules clau. Explica-les a partir del text o ajudant-te d'altres materials
3. Respon breument a les següents preguntes a partir del text
 - Durant quins segles dominarà culturalment el monasticisme o l'educació monàstica? (anar en compte, a la pàg. 37 dona uns segles, i uns altres a les pàgs. 38, 39 i 51)
 - Què significa originalment ascetisme o misticisme? Quin paper juga en el sorgiment de la vida monàstica?
 - A banda de l'ideal ascètic, explica la resta de creences i fenòmens que duren lloc a la vida monàstica (renúncia al món material, secularització del cristianisme, les persecucions als primers cristians...)
 - Quina és la regla monàstica que major influència tindrà a Occident?
 - Què té de singular per a la història de l'educació la incorporació del treball a la regla de St Benet?
 - Quines altres rutines que calgui destacar establia la regla de St Benet?
 - Quin paper ocupa la cultura literària als monestirs?
 - De quina cultura, però, són la causa de la seva pràctica desaparició? Per quin motiu?
 - Com entén St Benet el treball anímic o intel·lectual?
 - Quina funció social desenvolupen els monestirs a partir de l'estudi?
 - Com s'explica que, malgrat la seva dedicació a l'estudi, molts monjos fossin ignorants?
 - Quins impediments o restriccions apliquen alguns monestirs a l'estudi i per què?
4. Després de llegir el capítol mira la pel·lícula *El nom de la rosa* per acabar de fer-te una idea dels principals aspectes de l'educació monàstica destacats en el capítol.

5. Exercicis

- En quin sentit afirma Monroe que és en el monasticisme que l'església primitiva trobarà el seu apogeu i la seva perpetuació?
- Comenta la següent frase de Monroe: "des del s. VI fins al XVI, la història del monasticisme és la història de l'educació"
- Tenint en compte, tal i com es fa notar a la pàgina 39, que l'ascetisme està vinculat etimològicament a la disciplina de l'atleta, intenta explicar el que poden tenir en comú els hàbits que es fan necessaris per la formació del monjo amb els de l'esportista.

Lectura i estudi de
HISTORIA DE LA PEDAGOGÍA de Paul Monroe

Guia de lectura i d'estudi

Tema 9

Les universitats (vol. II, pp. 129)

Índex

- 9.1. Origen de les universitats
- 9.2. Estructura i organització
- 9.3. Mètodes i continguts d'ensenyament

Activitats / exercicis

1. Fes una lectura i resum (1200 paraules) del tema ATENCIÓ: El text de Monroe no ho posa fàcil per tal de fer un resum. Fes-te amb un altre text que parli del naixement de les universitats si et resulta molt difícil. El text complementari suggerit és: Le Goff, J. (1973). El siglo XIII. La madurez y sus problemas. A *Los intelectuales en la Edad Media* (pp. 71-104). Gedisa.

2. Identifica entre 6 i 10 paraules clau. Explica-les a partir del text o ajudant-te d'altres materials

3. Respon breument a les següents preguntes a partir del text

- Quins factors possibiliten, al final de l'edat mitjana, que hi hagi una obertura o majors oportunitats per la investigació intel·lectual?
- De quina manera comencen a sorgir les universitats? Nombra algunes de les primeres universitats i els anys en què foren fundades.
- Què significa *studium generale*?
- Què vol dir i què implica que la universitat tingui el privilegi d'atorgar graus? Quins altres privilegis tenen les universitats?
- Què vol dir *universitas* originalment?
- Què significava i què comportava ser reconegut en una universitat amb el grau de mestre/professor/doctor?
- Quin paper jugaven i quina consideració rebien els llibres a l'educació universitària?
- A quin tipus d'aprenentatge es donava més importància a les universitats?

4. Exercicis

- A la pàgina 144, Monroe afirma que les universitats van ser el primer exemple d'una organització purament democràtica. En què creus que es basa?
- En el mateix sentit, a la pàgina 146, sosté, que van ser "el baluard de la llibertat". Què vol dir exactament?
- Tracta de raonar quins dels principis i del caràcter de la universitat medieval es conserven i quins ha perdut la universitat contemporània.

Lectura i estudi de
HISTORIA DE LA PEDAGOGÍA de Paul Monroe

Guia de lectura i d'estudi

Tema 10

El Renaixement i l'educació humanista (vol. III, pp. 7-40)

Índex

- 10.1. Limitacions pedagògiques del monasticisme i l'escolàstica medievals
- 10.2. Reforma cultural i principis pedagògics al Renaixement
- 10.3. El Renaixement italià vs el Renaixement nord-europeu

Activitats / exercicis

1. Fes una lectura i resum (1200 paraules) del tema
2. Identifica entre 6 i 10 paraules clau. Explica-les a partir del text o ajudant-te d'altres materials
3. Respon breument a les següents preguntes a partir del text
 - Quina perspectiva dominant en l'educació i quin esperit dominant en l'estudi deixa enrere el Renaixement?
 - Quins canvis suposa el Renaixement respecte la recepció de la cultura clàssica i llatina?
 - Quins inconvenients presenten la pedagogia monàstica i l'escolàstica medievals que impedeixen que tinguin continuïtat en el temps?
 - Quins canvis socials, polítics, religiosos i tècnics obren la porta a un Renaixement cultural a partir del s. XIV?
 - Quins són els tres interessos principals que, malgrat la varietat de formes, presenta l'educació al Renaixement? Quines implicacions curriculars comporten aquests interessos?
 - És veritable o falsa l'expressió segons la qual la restauració de la cultura clàssica és la finalitat última del Renaixement?
 - De quines tres restauracions literàries es deriven els tres conceptes d'educació que dominen la pedagogia del Renaixement?
 - El Renaixement només es produeix en l'àmbit de l'ètica, de la política i de la creació artística? En quin altre?
 - Quines diferències es produeixen entre el primer Renaixement, l'Italià, i el segon, el del nord d'Europa?
 - Què ve a significar la paraula 'humanitats'? I què s'entén per 'ciceronisme'?

4. Exercicis

- A partir de la figura i el pensament de Petrarca, de la seva biografia i de la seva obra escrita, ressegueix els aspectes distintius del Renaixement italià que ell representa
- Intenta plasmar també els principis educatius del Renaixement a partir del què suposa a nivell de renovació de l'educació liberal

Lectura i estudi de
HISTORIA DE LA PEDAGOGÍA de Paul Monroe

Guia de lectura i d'estudi

Tema 11

Reforma i contrarreforma (vol. III, pp. 75-84; 99-114; 120-122)

Índex

- 11.1. El Renaixement nord-europeu i la reforma
- 11.2. Diferències teològiques entre protestants i catòlics
- 11.3. L'extensió protestant del sistema escolar. El cas de les escoles públiques alemanyes
- 11.4. Les escoles de la Companyia de Jesús

Activitats / exercicis

1. Fes una lectura i resum (1200 paraules) del tema
2. Identifica entre 6 i 10 paraules clau. Explica-les a partir del text o ajudant-te d'altres materials
3. Respon breument a les següents preguntes a partir del text
 - En quin sentit el Renaixement i la reforma protestant coincideixen?
 - Quines són les diferències teològiques / abstractes que es produeixen en el si de l'Església i que durant el Renaixement es tornaran irreconciliables? Amb quines posicions s'identifica el moviment reformista protestant?
 - Quin havia de ser el resultat lògic d'aplicar a l'educació els principis reformistes?
 - Per quins motius polítics i religiosos s'explica la implantació d'una xarxa escolar amb voluntat universal?
 - Quina funció adoptarà la institució escolar del s. XVI al XIX?
 - Què provoca que les ordres religioses centrin la seva obra en la tasca educativa?
 - Amb quina finalitat es crea la Companyia de Jesús?
 - A quin tipus de públic va dirigida l'educació dels jesuïtes?
 - Què explica el seu èxit educatiu?
 - Quines matèries i per quin mètode s'ensenyava a les seves escoles?
 - A què es deu la seva posterior decadència?
4. Exercicis
 - Comenta les cites de Luter que trobes a les pàgines 78-79, fixant-te en el paper que s'hi dona a la raó.
 - A partir d'un dels educadors més representatius que apareixen al capítol il·lustra la convergència dels principis humanistes renaixentistes amb els reformistes protestants

Lectura i estudi de
HISTORIA DE LA PEDAGOGÍA de Paul Monroe

Guia de lectura i d'estudi

Tema 12

L'educació realista (vol. III, pp. 131-136, 145-151, 160-166)

Índex

- 11.1. El realisme com la darrera expressió del Renaixement
- 11.2. El concepte educatiu del realisme humanista
- 11.3. El realisme social i Michel de Montaigne
- 11.4. El realisme dels sentits

Activitats / exercicis

1. Fes una lectura i resum (1200 paraules) del tema
2. Identifica entre 6 i 10 paraules clau. Explica-les a partir del text o ajudant-te d'altres materials
3. Respon breument a les següents preguntes a partir del text
 - En què estan d'acord i en què en desacord els humanistes realistes i els humanistes clàssics? Serveix-te d'algun dels exemples que dona el text.
 - Quina és per als humanistes realistes la principal finalitat de l'educació? Si és així, com és que es valen de la literatura clàssica per educar?
 - Quin és l'impacte que té el realisme humanista en l'activitat escolar?
 - Què s'entén per realisme social?
 - En què es basa l'autor per dir que Michel de Montaigne no és un humanista?
 - Quin és el concepte d'educació de Montaigne?
 - Què s'entén per realisme sensualista? En quin sentit podem dir que es tracta del primer moviment científic en educació?
 - Quines dues tendències pedagògiques produeix el realisme sensualista?
 - Quins són els principals canvis educatius proposats pel realisme sensualista?
4. Exercicis
 - Comenta el text d'Erasme de les pàgines 136-137
 - Tracta d'elaborar un perfil pedagògic d'un dels educadors que es tracten en el realisme sensualista (Bacon, Ratke o Comenius)